

גרמניה הנאצית והמדיניות הכבושות

איך משתמשים במילון? בבגרות כתוב "הציגו מושג" — וההגדרה חייבת לבוא **מהחומר שלמדתם, לא מהקטע**. לכן: קוראים את המושג, מכסים את ההסבר ואומרים אותו במילים שלכם. בסוף בודקים את עצמכם במשחק ההתאמה שבעמוד הנושא.

חינוך, תעמולה ואידאולוגיה במשטר הנאצי

מושג	מה צריך לדעת
מרחב מחיה	הכרזה מציגה את הכיבוש הגרמני בפולין, כיבוש חלק ממרחב המחיה עבור העם הגרמני; הכרזה מדברת על בניית גרמניה גדולה באמצעות התפשטות מזרחה ויישוב גרמנים בשטחים האלה
תורת הגזע	הכרזה קוראת לאנשים השייכים לגזע הגרמני העליון למלא את תפקידם ההיסטורי כיוצרי תרבות ולהתיישב בשטחי העמים הסלאביים, נשאי התרבות הנחותים שנועדו לעבוד ולשרת את בני הגזע הארי
עקרון העם	הכרזה קוראת לבני העם הגרמני לבוא לחיות ברייך הגרמני הגדול על סמך התפיסה ולפיה בני העם הגרמני צריכים לחיות ברייך הגרמני
חינוך, תעמולה ואידאולוגיה במשטר הנאצי	עקרון המנהיג הכרזה מגייסת לפעולה באמצעות הצגת קריאה של המנהיג, הפיהרר, האדם המנהיג את כל בני העם הגרמני שרצונו מבטא את רצון העם. היסטוריה, קיץ תשפ"ד, מס' 22261 כיצד מימשו הנאצים את העקרונות האלה באמצעות פעולות שהם נקטו לאחר כיבוש פולין:

מלחמת העולם השנייה והמאבק בנאצים

מושג	מה צריך לדעת
מלחמת העולם השנייה והמאבק בנאצים	השינוי מעבר ממצב של עליונות צבאית למצב של נחיתות צבאית. ממסע של כיבושים וניצחונות בשנתיים הראשונות של המלחמה, לקרבות שעיקרן התגוננות ונסיגה של הצבא הגרמני מאזורים שכבש (עד לתבוסה הסופית במאי 1945)

היבטים נוספים בנושא

מושג	מה צריך לדעת
סוג הקשרים בין יהודים ללא יהודים לפני המלחמה	מסורות אנטישמיות ו/או עמים שסבלו מן הכיבוש הקומוניסטי זיהו את היהודים עם הקומוניסטים השפיעו על נכונות לשתף פעולה עם מדיניות הנאצים כלפי היהודים ועל ריחוק וניכור שהובילו להתעלמות ממעשי הנאצים – "עמידה מן הצד"
היחסים של הארץ עם גרמניה	בארצות שבהן רוב האוכלוסייה ראתה בגרמנים כובש, הניסיון להצלת יהודים נתפס לעיתים כחלק מן המאבק בכיבוש הנאצי – אקט של מחאה לאומית; בארצות אחרות אוהדת האוכלוסייה את הנאצים וראייתם כ"משחררים" השפיעה על הנכונות של האוכלוסייה המקומית לשתף פעולה עם מדיניות הנאצים כלפי היהודים
התנאים הטופוגרפיים	גבול משותף עם מדינה ניטרלית השפיע על אפשרויות למלט את היהודים – הצלה; גבולות עם ארצות כבושות אחרות הכבידו על אפשרויות ההצלה; תנאים גאוגרפיים כמו ארץ הררית או נקודות יישוב רחוקות סייעו למי שבחר להסתיר/להציל יהודים

מיקום ב"סדר החדש"	מיקומה של המדינה באידיאולוגיה הנאצית ובעיקר הארצות שאוכלוסייתן הוגדרה נחותה מבחינה גזעית ולכן סבלו ממשטר כיבוש מוחלט וטרור קיצוני נגד האוכלוסייה, דבר שהרתיע מניסיונות הצלה בגלל הסכנה לחיי המצילים, לחיי קרוביהם והחשש מפני ענישה קולקטיבית; בארצות אלה הסבל והמצוקה של האוכלוסייה המקומית שהתמקדה בצורך לשרוד בתנאי הכיבוש הקשים השפיעו על עמידה מן הצד של רוב האוכלוסייה.
-------------------	--

מבוסס על חומרי עמוד הנושא באתר ועל מוקדי הלימוד של משרד החינוך (תכנית אשנב). חומר לתרגול ולחזרה עצמית.